

EHEAROME2020

Comunicatul ministerial de la Roma

A N E X A I

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT
2018-2020

Declarație privind libertatea academică

Prezentul text, elaborat de BFUG în urma consultărilor cu o serie de experți și organizații, intenționează să schițeze o înțelegere comună a libertății academice pentru SEIS și să ofere o primă bază pentru elaborarea de indicatori în viitor.

Libertatea academică este un aspect indispensabil al unui proces de învățare, predare și cercetare de calitate în învățământul superior, dar și al democrației. Ea este o condiție necesară pentru ca instituțiile de învățământ superior să producă și să transmită cunoștințe ca bun public, în beneficiul societății. Aceasta garantează mediului academic și studenților libertatea de gândire și investigare, pentru a asigura progresul cunoașterii prin cercetare și posibilitatea de a se angaja în schimburi deschise, precum și libertatea de a comunica rezultatele cercetării în interiorul și în afara cadrului instituțiilor și programelor academice.

Libertatea academică este un drept democratic fundamental distinct, întemeiat în parte pe dreptul la educație și cu elemente comune cu libertatea de gândire, de opinie și de exprimare. Libertatea academică trebuie să fie încadrată de standarde științifice și profesionale riguroase, de respectul pentru drepturile celorlalți, de o conduită etică și de conștientizarea impactului cercetării asupra oamenilor și asupra mediului lor. Ea este crucială pentru a dezvolta standardele disciplinelor academice și ale domeniilor de investigare. Ca atare, libertatea academică protejează nu doar studiul academic și exprimarea individuală, ci și funcționarea liberă a instituțiilor academice în societățile democratice. Autonomia instituțională este un element constitutiv al libertății academice.

Libertatea academică înseamnă libertatea comunității academice - inclusiv a personalului academic și a studenților - în ceea ce privește cercetarea, predarea și învățarea și în sens mai larg, diseminarea rezultatelor cercetării și învățării, atât în interiorul, cât și în afara sectorului învățământului superior. În esență, conceptul asigură posibilitatea comunității academice de a se implica în activități de cercetare, predare, învățare și comunicare în societate, fără teama de represalii.

Libertatea academică este de asemenea, un element esențial al democrației. Societățile nu pot fi cu adevărat democratice fără a onora libertatea academică și autonomia instituțională. În același timp, valorile fundamentale ale SEIS nu pot fi realizate pe deplin decât în societăți democratice. Libertatea academică este similară cu libertatea de exprimare și este fundamentată pe standardele disciplinelor academice și, în același timp, asigură condițiile pentru contestarea acestor standarde, pe baza rezultatelor cercetării.

Conceptul, deși aparent simplu, în realitate este extrem de complex și strâns legat de alte valori fundamentale, cum ar fi autonomia instituțională și responsabilitatea publică pentru și a învățământului superior. Libertatea academică este o valoare universală, care își are rădăcinile în căutarea cunoașterii și a adevărului. Principiile sale de bază nu pot fi înțelese și interpretate diferit în contexte naționale sau în tipuri de instituții de învățământ superior diferite. Însă libertatea academică nu este o valoare absolută, iar exercitarea acesteia este modelată de instituțiile în care lucrăm și de societățile în care trăim. Astfel, gama de conduită și limitele de investigare și de exprimare pe care le protejează libertatea academică sunt adesea o sursă de dezbateri.

Libertatea academică poate fi înțeleasă ca fiind libertatea de a învăța, de a preda și de a cerceta, fiecare din aceste libertăți implicând libertatea de a gândi, de a pune la îndoială și de a partaja idei, atât în interiorul, cât și în afara sectorului învățământului superior. A da sens și viață acestor libertăți în realitatea mediului academic deschide automat o serie de probleme. Libertatea de a preda nu poate fi realizată concret decât în combinație cu responsabilitatea publică și socială și cu autonomia instituțională. Autoritățile publice au responsabilitatea să se asigure că cetățenilor li se oferă

programe de învățământ superior relevante, în timp ce instituțiile autonome de învățământ superior își asumă o mare responsabilitate pentru programele care stau la baza cercetării și pentru modul în care acestea sunt predate. De asemenea, personalul academic are o responsabilitate mare în stabilirea curriculei și a componentelor programelor și în dezvoltarea metodelor de predare utilizate.

Guvernanța învățământului superior are și ea impact asupra libertății de a învăța, de a preda și de a cerceta și ar trebui organizată în mod conștient pentru a respecta libertatea academică. În Europa coexistă diferite modele de guvernare în care personalul academic și studenții sunt reprezentați diferit în organismele de guvernare și decizie. Participarea în organismele de guvernare ar putea favoriza misiunile de predare și cercetare ale instituției și ar putea să reflecte obiectivul unei implicări mai ample în societate. Indiferent de modelul existent, personalul academic și studenții ar trebui să participe semnificativ la procesele decizionale și să aibă dreptul să își exprime punctele de vedere cu privire la politicile și prioritățile instituției lor, fără teama de represalii.

Valorile sunt interconectate, iar libertatea de a preda ridică și întrebarea, cui anume trebuie să i se predea, fiind astfel strâns legată de libertatea de a învăța. La rândul lor, aceste valori au legătură cu accesul echitabil, iar o serie de aspecte privind criteriile și condițiile de acces în învățământul superior trebuie să fie abordate prin dialog social și prin proceduri administrative.

De asemenea, trebuie puse întrebări despre cine face predarea și cercetarea și care este tipul de proces decizional pentru recrutarea și păstrarea personalului academic. Este esențial să se asigure condiții de ocupare suficient de sigure pentru personalul academic, pentru ca acesta să poată exercita libertatea academică. Personalul academic nu ar trebui niciodată să fie supus amenințărilor, demiterilor sau altor sancțiuni în legătură cu conținutul cercetării sau al activității lor de predare sau cu punctele lor de vedere profesionale declarate.

Libertatea de a cerceta include dreptul, în conformitate cu standardele profesionale ale disciplinei respective, de a determina: ce anume ar trebui (sau nu ar trebui) cercetat, cum ar trebui cercetat, cine ar trebui să facă cercetarea, cu cine și în ce scop ar trebui să se desfășoare cercetarea, prin ce metode și prin ce căi ar trebui diseminate rezultatele cercetării.

Aceste întrebări nu pot fi abordate într-un vid. Determinarea programelor sau disciplinelor de cercetare care sunt oferite la orice instituție este o întrebare complexă, care implică autoritățile publice și instituțiile și necesită alegeri dificile și strategice. Pentru cercetare este nevoie de finanțare – care poate să fie din surse publice și din surse private – și în multe cazuri necesită și luarea în considerare atentă a aspectelor etice.

Deși libertatea academică este un element intrinsec al unui învățământ superior de calitate, aceasta nu este o valoare care poate fi atribuită în mod automat. Mai degrabă, interacțiunea diferitelor elemente și condiții care asigură operaționalizarea libertății academice trebuie construită, evaluată periodic, protejată și promovată.

Co-funded by
the European Union

This translation is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

